

Projekt Filmski kritičari 54+

Mladen Bistrica

Koja je ovo država

Produkcija: Interfilm, Hrvatska

Drama s tragikomičnim elementima, 2018./118 min

Redatelj: Vinko Brešan

Scenarij: Mate Matišić

Uloge: Krešimir Mikić, Nikša Butijer, Lazar Ristovski, Dražen Kühn ...

Je li ova država stvarna ili je noćna mora

Nitko ne bi mogao snimiti filmsku komediju koja bi nadmašila farsičnost, apsurdnost i nadrealnost tragikomičnosti kojom obiluje stvarnost ove jadne države. Pa čak ni družina *Letećeg cirkusa* u punom sastavu i punoj snazi. Stoga Brešan nije napravio komediju, već dramu s tragikomičnim elementima.

Gledamo satiričnu i otkvačenu priču o ministru (standardno dobri K. Mikić) koji sam sebe zatvara u čeliju lepoglavskog zatvora i odbija izaći, o četiri starca odjevenih u dresove na kvadratiće s imenima Modrića, Mandžukića, Rakitića i Perišića koji u ponoć, na samom ulasku u Novu godinu, krađu lijes s Tuđmanovim ostacima, vidimo gomilu vojnika koji salutiraju generalu u jezerskoj vodi do grla, pratimo generala-lovca (izvrсни N. Butijer) koji razgovara s mrtvim predsjednikom na Mirogoju, gledamo diaboličnog biskupa kojeg sprži i ubije munja prilikom blagoslivljanja kamena temeljca, lutanje četiriju starca s Tuđmanovim lijesom posavskim oranicama i šumama u potrazi za grobnicom na srpskom groblju. Film je pun upečatljivih kadrova i ne šteti nikoga. U prethodnim je filmovima Brešan bio donekle suzdržan u satiri, no ovdje je subverzivniji i ne bježi od tabua i nedodirljivosti nekih tema, pri čemu je podigao razinu humora i vještinu satire.

Brešanov napredak

Koliko se sjećam, Brešanovi su filmovi imali linearnu, jednostavnu fabulu, naracija je bila jasna te je bez skretanja išla od početka do kraja. Ovdje toga nema. Gledamo autonomne snove i fantazije triju glavnih likova, koji u početku nisu povezani, da bi se tijekom radnje počeli križati i apsurdno povezivati. Ako ste u film ušli opušteno, očekujući populistički humor tipa „skuvala sam ti pašta-šutu“, već nakon par minuta se morate uozbiljiti i podići koncentraciju, jer je isprepletenost fabule zahtjevna i kasniji *flash-backovi* te ponavljanja istih situacija, ali iz druge vizure, mogu ostati nepovezani. Svojevrsna narativna zagonetka može donekle podsjetiti na tehniku iz filma *Otok Shutter* ili *Memento*. Scenografija, scenarij, snimanje, gluma i gotovo svi elementi filma su gotovo besprijekorni.

Dosad sam Matanića smatrao najboljim hrvatskim redateljem igranih filmova (a i serija mu je maestralna), no sad sam mišljenja da je dobio ozbiljnu konkurenciju, jer je Brešan sazrio i zakoračio stubu više. Osim toga, Brešan zastrašuje: samo nekoliko dana nakon početka prikazivanja filma u kinima, domaći biskup u lovu, u hrvatskoj šumi, nastrijeljuje lovca pajdaša. Ima li Brešan staklenu kuglu?